

Inicijalna analiza stanja: SAŽETAK IZVJEŠTAJA O INICIJALNOJ ANALIZI STANJA

I. Lessner Listiakova¹, D. Preece¹, J. Stošić², N. Lisak², J. Troshanska³ & J. Kossewska⁴

Metodologija

U provedbi istraživanja sudjelovali su sveučilišni partneri ASD-EAST projekta: Sveučilište u Zagrebu, Pedagoško sveučilište u Krakovu, organizacija Autizam Makedonija "Blue Firefly", Sveučilište u Northamptonu. Istraživanje je provedeno u razdoblju jesen/zima 2018 i 2019 godine.

U istraživanju su korišteni podaci kvantitativnih i kvalitativnih metoda, upitnika i fokus grupa. Sudionici su bili edukacijski rehabilitatori iz posebnog i redovnog sustava odgoja i obrazovanja.

U kvantitativnom dijelu istraživanja prikupljeni su podaci od 294 stručnjaka iz svih zemalja:

- 103 (35%) iz Hrvatske,
- 73 (25%) iz Sjeverne Makedonije,
- 118 (40%) iz Poljske.

Od ukupnog broja sudionika, njih N=137 (47%) radi u redovnom sustavu odgoja i obrazovanja, dok je N=157 sudionika zaposleno u posebnom sustavu odgoja i obrazovanja.

Kvalitativni podaci su prikupljeni kroz šest fokus grupa. Posebno su održane fokus grupe sa edukacijskim-rehabilitatorima iz redovnog sustava odgoja i obrazovanja, a posebno sa stručnjacima iz posebnog sustava odgoja i obrazovanja. Provedene su po dvije fokus grupe u svakoj zemlji.

Rezultati

Dosadašnje edukacije

Kroz analizu podataka dobivene su informacije o razlikama u broju edukacija iz područja autizma koje su sudionici ostvarili bilo za vrijeme formalnog obrazovanja, bilo nakon završenog formalnog obrazovanja. Razlike se prepoznaju i između zemalja i između stručnjaka iz redovnog i posebnog sustava odgoja i obrazovanja. Zaključno, može se reći kako su edukacijski-rehabilitatori iz redovnog sustava odgoja i obrazovanja imali značajno manje edukacija.

Karakteristike autizma

Edukacijski-rehabilitatori imaju različita promišljanja o karakteristikama osoba s autizmom, posebno s značajnim razlikama u promišljanju o karakteristikama i ponašanju osoba. Navedeno govori u prilog potrebe za sustavnom edukacijom stručnjaka.

Razlike u stavovima

Odgovori vezani uz pitanja o stavovima govore u prilog postojanja značajnih razlika u stavovima o prirodi autizma te potrebama i potencijalima djece s autizmom između tri zemlje.

Također, pronađena je statistički značajna razlika između stavova stručnjaka iz redovnog i onih iz posebnog sustava odgoja i obrazovanja. Stručnjaci iz redovnog sustava u većoj mjeri imaju pogrešne/neispravne stavove - kao na primjer da djeca mogu nadići autizam ili „osloboditi se“ autizma.

Također, oni u većoj mjeri imaju pesimistične poglede prema obrazovanju djece s poremećajem iz spektra autizma umanjujući važnost specijaliziranih pristupa u radu.

Znanja o metodama u radu s djecom s autizmom

Analize su pokazale vrlo nisku razinu prethodne edukacije ili procijenjenih kompetencija vezano uz metode rada. Iako stručnjaci iz posebnog sustava odgoja i obrazovanja imaju nešto višu razinu kompetencija i ostvarenih edukacija nego stručnjaci iz redovnog sustava odgoja i obrazovanja, svejedno se radi o vrlo niskoj razini.

Korištenje različitih metoda u radu

Unatoč niskoj razini ostvarenih edukacija i kompetencija u području, većina pristupa se provodi u sve tri zemlje. Postoji viša razina korištenja utemeljenih pristupa u radu s djecom s PSA u posebnom sustavu odgoja i obrazovanja nego u redovnom. U mnogo primjera u redovnom sustavu se ne koriste specifični pristupi za djecu s PSA.

Navedeno ukazuje na činjenicu kako većina stručnjaka koristi specifične pristupe ili bez prethodne edukacije ili bez osjećaja vlastite kompetentnosti za provedbu.

Sampouzdanje/osjećaj kompetentnosti stručnjaka

Više od polovice stručnjaka se osjećaju samopouzdana u samo dva od 22 različita područja rada s djecom s PSA. U većoj mjeri se samopouzdana ili kompetentno osjećaju stručnjaci iz posebnog sustava odgoja i obrazovanja nego njihovi kolege iz redovnog sustava odgoja i obrazovanja.

Više od 50% stručnjaka iz redovnog sustava odgoja i obrazovanja nisu izrazili samopouzdanost ili kompetentnost u niti jednoj od ponuđenih 22 područja njihova rada, dok je više od 50% stručnjaka iz posebnog sustava bilo samouvjereno ili osjećalo se kompetentno u šest od 22 područja rada. U najvećoj mjeri se samopouzdana ili kompetentno osjećaju edukacijski-rehabilitatori iz Hrvatske.

Potreba za edukacijom

Postoji veliko slaganje sudionika (njih oko 90%) o tome da će imati koristi od edukacije. U najmanjoj mjeri trebaju edukaciju iz teoretskih znanja vezano uz PSA, ali još uvijek ju više od polovice sudionika smatra značajnom.

Praktične strategije, upravo one koje bi stručnjaci koristili izravno u svom okruženju, procijenjene su kao najpotrebnije, kao i potreba za supervizijom te pristupom različitim resursima. Sudionici izražavaju jaku želju za učenjem temeljem vlastitoga iskustva.

1 University of Northampton, United Kingdom
2 University of Zagreb, Croatia
3 Autism Macedonia Blue Firefly, North Macedonia
4 Pedagogical University of Krakow, Poland

Izazovi u pružanju podrške djeci s PSA

Izazovi koje stručnjaci edukacijski-rehabilitatori imaju u radu s djecom s PSA su slični u sve tri zemlje u kojima se provodilo istraživanje. I u redovnom i u posebnom sustavu odgoja i obrazovanja, stručnjaci navode kako im je najveći izazov nositi se s nepoželjnim ponašanjima djece. Stručnjaci iz redovnog sustav imaju teškoće u prilagodbi nastavnih jedinica i razrednog okruženja. Također, prepoznaju nedostatak jasnih kriterija za donošenje odluke o uključivanju djece u redovan sustav odgoja i obrazovanja. Stručnjaci iz posebnog sustava ističu kako su najveći izazovi u njihovom radu upravo kompleksne potrebe djeteta, koje posljedično dovode do poteškoća u prilagodbi fizičkog okruženja škole i prilagodbe u samom razrednom odjeljenju kako bi se odgovorilo na te potrebe.

Također, u oba sustava i u svim zemljama, ističu se izazovi u ostvarivanju suradnje s roditeljima te načinu komunikacije o njihovim očekivanjima i uključenosti u obrazovni proces.

Suradnja s drugim stručnjacima također predstavlja izazov u njihovom radu.

Edukacijski-rehabilitatori se nalaze pod iznimnim pritiskom zbog obima njihovog posla i preuzimanja odgovornosti za uključivanje djece s PSA u redovan sustav odgoja i obrazovanja. Uz to osjećaju da nemaju podršku učitelja i pomagača u nastavi iz razloga njihovog nedovoljnog znanja i razumijevanja teškoće djeteta. Stručnjaci u posebnom sustavu odgoja i obrazovanja istaknuli su teškoće u komunikaciji s liječnicima i psiholozima, jer im ne prosljeđuju dovoljno potrebnih informacija o potrebama djeteta s PSA.

Potrebe stručnjaka za edukacijom

Stručnjaci ističu potrebu za edukacijama iz određenih područja intervencije, a pri tome najčešće naglašavaju potrebu za edukacijom o nepoželjnim ponašanjima, komunikacijskim i socijalnim vještinama te senzornim potrebama djece s PSA. Stručnjaci iz redovnog sustava žele naučiti kako koristiti strategije u razrednom okruženju te kako provesti prilagodbe i individualizirati poučavanje.

Stručnjaci iz posebnog sustava su zainteresirani naučiti o metodama koje su usmjerene na specifična područja potreba njihovih učenika. Sudionici u svim fokus grupama istaknuli su svoju potrebu za unapređenjem komunikacije i suradnje sa roditeljima i drugim stručnjacima.